Cu colaborarea

A XXII-a Zi Științifică REALITER

Terminologii emergente: provocări, strategii și inițiative

Cluj-Napoca, 29-30 octombrie 2026

Variația terminologică în româna actuală, în perspectivă romanică: constrângeri lingvistice și modele culturale

Rodica-Ileana Zafiu
(Universitatea din București)

În procesul de preluare și adaptare a terminologiilor emergente (pentru care vezi Varga și Zanola 2024) se produc numeroase variații, mai ales în cazul termenilor-cheie; aceștia circulă intens în mass-media tradițională și în mediul online, chiar mai mult decât în textele didactice și de specialitate și înainte de a face obiectul unor eforturi de normare. Denominațiile alternative, mai ales cele provenind din variații de adaptare, sunt inerente procesului de constituire a terminologiilor (Freixa 2006, 2022; Humbley și Picton 2017, Zanola 2023).

Comunicarea propune o prezentare generală a tendințelor manifestate în transpunerea în română a noilor terminologii, urmărind modul în care rezultate aparent inconsecvente provin din interacțiunea între constrângerile lingvistice și tradițiile culturale, manifestate în atitudinile vorbitorilor. Vor fi discutate mai multe exemple – cuvinte și frazeologisme, elemente ale terminologiilor emergente intrate rapid în uzul curent – care provin din domenii cu dezvoltare accelerată în prezent (inteligența artificială, tehnologiile comunicării, sociologia și psihologia mediilor virtuale etc.). Nu vom urmări însă specificul fiecărui domeniu, ci fenomenele generale de variație, similitudinile și diferențele între cauzele și efectele lor. Intenția este de a surprinde dinamica manifestată în prezent, dar cu rădăcini istorice, rezultată din preferințele pentru împrumut sau calc, pentru anumite tipare de adaptare, pentru modelele romanice sau non-romanice.

Terminologiile din limba română evită calcurile care ar cuprinde elemente lexicale vechi, din cauza polisemiei și a conotațiilor populare ale acestora; se admit mult mai ușor calcurile semantice sau frazeologice care implică termeni de cultură moderni, de sursă latino-romanică. Tendința actuală cea mai generală este de păstrare ca atare a termenilor internaționali (*fake news, bullying*), cu o inerentă adaptare morfologică, impusă de sistemul flexionar românesc (*chatboți* vs *chatbots*), dar cu conservarea aspectului ortografic și o adaptare fonologică minimală (Ciobanu 1996; Cilianu-Lascu 2011 etc.). Tiparul terminologic preferat constă în preluarea fără dificultăți a anglicismelor cu rădăcini latine, ușor integrabile în sistemul lexical românesc, și în grefarea sensurilor din engleză pe cuvintele de origine latino-romanică deja existente în limbă (*rutină, halucinație, antrenament* etc.; cf. Zafiu 2001), chiar cu riscul unor ambiguități derutante (ca în cazul substantivului *minare*).

Vor fi discutate câteva probleme actuale ale variației terminologice: concurența dintre formele mai apropiate de etimon vs cele analizabile (*femicid* vs *feminicid,* Zafiu 2025; *consumerism* vs *consumism* etc.), inconsecvența adaptării siglelor (*AI/IA, LLM*; cf. Rodríguez González 2019); tiparele sintactice cvasi-echivalente (*membri ai familiei* vs *membri de familie; filtrare spam* vs *filtrare de spam* vs *filtrare a spamului*; *model lingvistic mare* vs *model de limbaj mare* vs *model mare de limbaj* etc.). Semnalăm și unele inovații prin evoluții interne (*listare* vs *printare/ imprimare; letric* vs *pe hârtie*), precum și anumite cazuri de neologie pseudo-romanică aberantă: termeni inexistenți, produși probabil de traducerile automate din combinarea unor trăsături romanice (engl. *hot selling*/*hot sell* – rom. *vânzare *fierdă*). Cazurile discutate vor fi permanent raportate la soluțiile terminologice din celelalte limbi romanice.

Referințe bibliografice

Cilianu-Lascu, Corina, 2011, „Caractéristiques des emprunts d'origine angloaméricaine dans le domaine de la publicité", *Multilinguisme et pratiques terminologiques, VIIe Journée scientifique Realiter – Québec 2011* (http://www.realiter.net/le-giornate/vii-giornata-scientifica-realitermultilinguismo-e-pratiche-terminologiche?lang=fr).

Ciobanu, Georgeta, 1996, *Anglicisme în limba română*. Timişoara, Amphora.

Freixa, Judit, 2006, „Causes of denominative variation in terminology: A typology proposal", *Terminology* 12 (1), 51–77.

Freixa, Judit, 2022, „Causes of terminological variation", în Pamela Faber, Marie-Claude L'Homme (ed.), *Theoretical perspectives on terminology: Explaining terms, concepts and specialized knowledge,* Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins, 399-420.

Humbley, John, Aurélie Picton, 2017, „Introduction", în Patrick Drouin, Aline Francoeur, John Humbley, Aurélie Picton (ed.), *Multiple perspectives on terminological variation,* Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins, 1-7.

Rodríguez González, Félix, 2019, „Taxonomía de las abreviaciones y de la siglación: revisión crítica y propuestas terminológicas", *Revista Española de Lingüística* 49 (1), 267–312.

Varga, Cristina, Maria Teresa Zanola (ed.), *Terminologies emergentes et traduction spécialisée*, *Studia UBB Philologia*, LXIX, 1, 2024, 9–252.
Zafiu, Rodica, 2001, „Între franceză și engleză”, *România literară*, 34 (40), 7.
Zafiu, Rodica, 2025, „*Femicid* și *feminicid*”, *Dilema* 2 (74), 6.
Zanola, Maria Teresa, 2023, „La formation des phrasèmes terminologiques entre diachronie et variation”, în Paolo Frassi (ed.), *Phraséologie et terminologie*, Berlin/Boston, De Gruyter, 47–58.

Los drones. Una terminología emergente

Cristina Varga
(Universitatea Babeș-Bolyai)

Utilizados en Europa para la grabación de los conciertos hace aproximadamente una década, los drones representan una tecnología relativamente reciente que ha experimentado un notable desarrollo. Incluso si últimamente se conocen más por sus implicaciones en los conflictos militares más recientes, se trata de una tecnología emergente que está transformando la manera en que se llevan a cabo numerosas tareas en varios campos especializados. Sus numerosos usos incluyen: agricultura, arqueología, topografía, geología, búsqueda y rescate de personas, mantenimiento de infraestructura y cableado eléctricos, lucha contra los incendios, logística y reparto, etc.

Incluso si el término de origen inglés *dron,* designando *„radio-controlled craft",* no es uno nuevo, ya que se atesta en el 1946 (*Popular Science, nov.,* p. 122), la creciente difusión de los *vehículos aéreos no tripulados* en la actualidad ha dado lugar a un ámbito especializado en plena expansión, gracias a su desarrollo tecnológico constante. Dicho desarrollo también ha impulsado en el plan lingüístico la aparición de una terminología diversa reflejada en la prensa y en la literatura especializada. Asimismo, se pueden encontrar en la comunicación cotidiana términos como: *aéronef sans équipage à bord, UAS, systèmes d'aéronef sans pilote* (FR), *vehículos aéreos no tripulados, VANT, aeronave no tripulada* (ES), *vehicul aerian autonom, aeronavă fără pilot la bord* (RO), *unmanned aerial vehicle, UAV, autonomous aerial vehicle, AEV* (EN). En el futuro, la terminología de los drones ilustrará las nuevas profesiones que surgirán con esta tecnología, como: *programador de drones, desarrollador de drones, administrador de red de drones, controlador de tráfico de drones* y *operador de drones*.

La presente investigación es una propuesta inicial de elaboración de glosario y se dirige a los traductores, lingüistas y a los intérpretes de conferencia que necesitan esta herramienta para desarrollar sus actividades profesionales (traducción técnica, comercial, legal). El grado de abstracción terminológico que tomamos en cuenta es uno medio-alto, que se utiliza en la documentación y en los manuales técnicos dedicados a los drones. Se trata de textos que contienen *especificaciones técnicas, indicaciones de mantenimiento* y *contextos de uso*, textos que se traducen a menudo en el contexto de la comercialización de estos dispositivos.

Los principales objetivos de este estudio son los siguientes: a) construir un corpus multilingüe que nos permita extraer, sistematizar y documentar la terminología relacionada con los drones en las lenguas románicas (ES, FR, RO) y en inglés; b) clasificar temáticamente los términos extraídos en categorías como: *tipología, componentes, funcionalidades, uso, estructura, operadores,* etc.; c) establecer un inventario terminológico que pueda servir de base para la elaboración de un glosario en el ámbito especializado mencionado.

El marco teórico del presente trabajo se basa en la teoría comunicativa de la terminología (Cabré 1993) y en avances recientes en la investigación neológica y terminológica (L'Homme&Faber 2022, Bernal&Freixa&Torner 2022). Este primer enfoque lingüístico ha sido completado por varias publicaciones perteneciendo al ámbito especializado relacionado con los drones y constituyen la fuente de nuestra documentación: Salvatore&Dor (2023), Kunertova (2023), Jackisch (2020), Jung-Sup Um (2019), Molina (2018), Bailon-Ruiz&Lacroix&Bit-Monnot (2018), Noël (2013).

El glosario se llevará a cabo en distintas etapas. Asimismo, tras la constitución del corpus, se procederá a la extracción semiautomática de los términos (*SketchEngine*, *OneClickTerms*), la creación del árbol conceptual del campo, así como a la elaboración de la lista definitiva de términos, y a su documentación mediante fichas terminológicas.

La investigación se dirige a traductores, terminólogos, profesores y estudiantes interesados en el estudio y el desarrollo de la terminología relacionada con los drones en las lenguas románicas (ES, FR, RO) y en inglés.

Bibliografía orientativa:

Bailon-Ruiz R., Lacroix S., Bit-Monnot A. 2018. "Planning to Monitor Wildfires with a Fleet of UAVs," in IEEE/RSJ International Conference on Intelligent Robots and Systems (IROS), Madrid, Spain, 2018, pp. 4729-4734, doi: 10.1109/IROS.2018.8593859.

Cabré, M. T., Domènech Bagaria, O., Estopà, R., & Universitat Oberta de Catalunya. 2018. La Terminologia avui: termes, textos i aplicacions (Primera edició en llengua catalana). Editorial UOC.

Cabré, M. Teresa. 1993. La Terminología : Teoría, Metodología, Aplicaciones. 1a ed, Editorial Antártida/Empúries.

Jackisch, R. 2020. Drone-based surveys of mineral deposits. Nat Rev Earth Environ 1, 187, 2020. https://doi.org/10.1038/s43017-020-0042-1.

Jung-Sup Um. 2019. Drones as Cyber-Physical Systems. Concepts and Applications for the Fourth Industrial Revolution, 2019, Singapore: Springer Nature, ISBN: 9789811337413.

Kunertova, D. 2023. The war in Ukraine shows the game-changing effect of drones depends on the game. Bulletin of the Atomic Scientists, 79(2), 95–102. https://doi.org/10.1080/00963402.2023.2178180.

L'Homme, Marie-Claude, Faber, Pamela (eds.). 2022. Theoretical Perspectives on Terminology. Explaining terms, concepts and specialized knowledge, Amsterdam: Benhamins ISBN: 9789027257789, DOI: https://doi.org/10.1075/tlrp.23.

Manfreda, Salvatore, Dor, Eyal Ben (eds.). 2023. Unmanned Aerial Systems for Monitoring Soil, Vegetation, and Riverine Environments, Amsterdam: Elsevier, https://doi.org/10.1016/B978-0-323-85283-8.00009-6.

María de Miguel Molina. 2018. Ethics and Civil Drones. European Policies and Proposals for the Industry, London: Springer.

Noël, Jean-Christophe. 2013. Occuper sans envahir : drones aériens et stratégie, en Les guerres de demain. Stratégie, technologie, éthique. Politique étrangère, 2013/3 Automne, pp. 105 à 117. https://shs.cairn.info/revue-politique-etrangere-2013-3-page-105?lang=fr

Organisciak, D., Poyser, M., Alsehaim, A., Hu, S., Isaac-Medina, B. K. S., Breckon, T. P. and Shum, H. P. H. (2022). UAV-ReID: A Benchmark on Unmanned Aerial Vehicle Re-identification in Video Imagery. In Proceedings of the 17th International Joint Conference on Computer Vision, Imaging and Computer Graphics Theory and Applications (VISIGRAPP 2022) - Volume 4: VISAPP; ISBN 978-989-758-555-5; ISSN 2184-4321, SciTePress, pages 136-146. DOI: 10.5220/0010836600003124

L'évolution de la terminologie météorologique roumaine à l'ère numérique : défis et opportunités dans un écosystème informationnel émergent

Elena Tamba
(Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide", Academia Română, Filiala Iași)

La numérisation de la société transforme profondément les modalités de production, de diffusion et d'appropriation des connaissances spécialisées. Dans ce nouvel environnement informationnel, caractérisé par la multiplication des plateformes numériques, des réseaux sociaux, des applications mobiles et des systèmes d'intelligence artificielle, la terminologie scientifique ne circule plus exclusivement dans les communautés d'experts, mais devient un élément central de la communication avec le grand public. Cette évolution confère aux terminologies émergentes un rôle stratégique dans la médiation des savoirs spécialisés et dans l'adaptation des discours scientifiques aux nouveaux contextes communicationnels.

La présente communication propose une analyse de l'évolution récente de la terminologie météorologique roumaine à l'ère numérique, en considérant celle-ci comme un exemple représentatif des transformations qui affectent aujourd'hui les langues de spécialité. L'objectif est de montrer que la digitalisation ne modifie pas uniquement les supports de diffusion de l'information météorologique, mais influence également la dynamique terminologique elle-même : l'apparition de nouveaux termes et concepts (liés aux phénomènes extrêmes et au changement climatique), le rôle des plateformes numériques et des réseaux sociaux dans la diffusion de la terminologie, circulation des anglicismes, concurrence entre les désignations spécialisées et leurs formes vulgarisées, l'évolution de la fonction sociale des termes météorologiques, etc.

L'analyse vise à présenter le développement de résultats du projet de recherche intitulé *Terminologia românească meteorologică (ştiinţific vs popular) a fenomenelor atmosferice* [Terminologie météorologique roumaine (scientifique ou populaire) des phénomènes atmosphériques], réalisé entre 2011 et 2016 à l'Institut de Philologie Roumaine « Alexandru Philippide » de l'Académie Roumaine – Branche Iasi (directrice : dr. Cristina Florescu). La communication présente un lexique de 300 termes-clés du domaine de la météorologie (extraits du *Dicţionarul fenomenelor atmosferice* [Dictionnaire des phénomènes atmosphériques] – https://solirom.ro/publications/DFA.pdf ou https://biblioteca-digitala.ro/?pub=11063-dictionarul-fenomenelor-atmosferice), qui sera soumis au titre des activités de REALITER dans les années à venir. L'originalité du projet mentionné, qui a proposé pour la première fois l'étude systématique de la terminologie météorologique, tant en roumain que dans les autres langues romanes, repose sur la recherche linguistique de la terminologie scientifique et populaire/commune de la météorologie, en insistant sur la dimension diachronique et en retraçant l'étymologie et l'évolution historique des termes. Pour les activités de REALITER on propose un lexique de 300 termes-clés du domaine de la terminologie météorologique scientifique.

Un tel lexique multilingue, conçu selon la méthode REALITER, pourrait s'avérer utile pour corriger les informations fournies par les assistants IA.

Loin de constituer un simple canal de diffusion, l'écosystème numérique apparaît aujourd'hui comme un véritable espace de transformation terminologique où s'élaborent de nouvelles pratiques discursives et où se redéfinissent les relations entre spécialistes, technologies et société. La communication scientifique est remodelée par l'écosystème numérique (plateformes météo, applications mobiles, réseaux sociaux, médias, algorithmes et IA).

Cette présentation s'inscrit dans les problématiques de REALITER consacrées aux terminologies émergentes, en articulant plusieurs axes de recherche : la communication des connaissances, le rôle des réseaux sociaux dans la diffusion des terminologies ainsi que les interactions entre terminologie et intelligence artificielle, l'élaboration de ressources terminologiques numériques, etc.

Bibliographie sélective

Angela Bidu-Vrănceanu (coord.), *Terminologie şi terminologii*, Editura Universităţii Bucureşti, 2012.

Ciulache, Sterie, Nicoleta Ionac, *Dicţionar de meteorologie şi climatologie*. București, Ars Docendi, 2003.

Cristina Florescu (coord.), Laura Manea, Elena Tamba, Alina Pricop, Cristina Cărăbuș, Liviu Apostol, Florin Olariu, Mădălin-Ionel Patrașcu, *Dicţionarul fenomenelor atmosferice*, Iași, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza", 2017, 506 p., https://solirom.ro/publications/DFA.pdf // https://biblioteca-digitala.ro/?pub=11063-dictionarul-fenomenelor-atmosferice.

Cristina Florescu (coord.), Laura Manea, Elena Tamba, Alina Pricop, Cristina Cărăbuș, Florin-Teodor Olariu, Maria Iliescu, Rodica Zafiu, Bardu Nistor, Mariana Neț, Liviu Apostol, *Terminologia românească meteorologică (ştiinţific versus popular) a fenomenelor atmosferice*, Iași, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza", 2015, 712 p., https://solirom.ro/publications/TMFA.pdf.

Elena Isabelle Tamba, *Taxinomie et étymologie des termes météorologiques désignant les dépôts en roumain et en français*, în „Philologica Jassyensia", an XIII, nr. 2, 2017, p. 149–154; https://philologica-jassyensia.ro/articol/?id=taxinomie-et-etymologie-des-termes-meteorologiques-designant-les-depots-en-roumain-et-en-francais.

Baza de date de terminologie și lingvistică a guvernului Canadei; https://www.btb.termiumplus.gc.ca/tpv2alpha/alpha-fra.html?lang=fra

International meteorological vocabulary / Vocabulaire météorologique international ; https://library.wmo.int/fr/records/item/35809-international-meteorological-vocabulary.

The United Nations Terminology Database: https://unterm.un.org/unterm2/en.

G.-Oscar Villeneuve, *Glossaire de météorologie et de climatologie*, Les Presses de l'Université Laval, 1974.

Variație terminologică și terminologie emergentă. Termenii din domeniul biodiversității oceanelor în limba română

Andreea-Victoria Grigore
(Universitatea din București)

Comunicarea se înscrie în cercetarea desfășurată în cadrul proiectului internațional *Vocabulaire des océans* (REALITER, 2025), dedicat identificării echivalenților în limbile romanice pentru termenii din domeniul oceanelor. Lucrarea are ca obiect de analiză 20 dintre cei 46 de termeni incluși în secțiunea *Biodiversité*, pentru care au fost propuși echivalenți în română (Giordano (coord.) 2025: 42-71). Această cercetare reprezintă o continuare a activității de echivalare terminologică realizate anterior și își propune să examineze fenomenul variației terminologice într-un domeniu aflat în plină dezvoltare.

Unitățile terminologice din domeniul biodiversității oceanelor ilustrează o terminologie emergentă în limba română, caracterizată printr-un grad redus de stabilizare denominativă. Termeni precum *algă dăunătoare* (fr. *algue nuisible*), *ecosistem pelagic* (fr. *écosystème pélagique*), *pajiște de alge* (fr. *algueraie*), *pădure subacvatică* (fr. *forêt animale marine*) sau *specie cheie* (fr. *espèce clé de voûte*) circulă concomitent în mai multe variante, rezultate din calchiere, parafrazare sau adaptări morfologice, reflectând dinamica unui domeniu în evoluție.

Pornind de la un corpus alcătuit din baze de date specializate, dar și din texte cu caracter științific, utilizate în procesul de echivalare, comunicarea analizează tipurile de variație terminologică. În diferite studii de terminologie (Béjoint, Thoiron (ed.) 2000; Blampain, Thoiron, Van Campenhoudt (ed.) 2006; Cabré 1998; Freixa 2005), *variația* este interpretată ca o manifestare a procesului de construire și consolidare a cunoașterii specializate, în care uzul joacă un rol esențial în configurarea sensului și în selectarea variantelor terminologice potrivite.

Lucrarea își propune să contribuie la descrierea mecanismelor prin care o terminologie nouă se dezvoltă și se stabilizează în limba română, evidențiind faptul că alegerea unei anumite variante terminologice nu este numai rezultatul unei decizii normative, ci și al unui proces gradual, determinat de uzul în comunicarea științifică.

Referințe bibliografice

Béjoint, Henri, Philippe Thoiron (ed.), 2000, *Le sens en terminologie*, Lyon, Presses Universitaires de Lyon.

Blampain, Daniel, Philippe Thoiron, Marc Van Campenhoudt (ed.), 2006, *Mots, termes et contextes*. *Actes des septièmes Journées scientifiques du réseau* ***Lexicologie, terminologie, traduction***, Paris, Éditions des Archives Contemporaines et Agence Universitaire de la Francophonie.

Cabré, Maria Teresa, 1998, *La terminologie. Théorie, méthode et applications*, Ottawa/Paris, Presses de l'Université d'Ottawa/Armand Colin.

Freixa, Judit, 2005, „Variación terminológica: ¿Por qué y para qué?", *Meta: journal des traducteurs/Meta: Translators' Journal*, anul L, nr. 4, accesat în 03.07.2026 (https://www.erudit.org/fr/revues/meta/2005-v50-n4-meta1024/019917ar.pdf).

Giordano, Chiara (coord.), *Vocabulaire des océans – français, anglais, catalan, italien, espagnol, galicien, portugais, roumain*, Paris, Délégation générale à la langue française et aux langues de France et Réseau panlatin de terminologie REALITER, accesat în 14.08.2026 (https://www.culture.fr/franceterme/Nos-publications/Vocabulaire-des-oceans).

Terminologii emergente în retailul contemporan – studiu contrastiv franco român și direcții de normalizare

Corina Lascu
(Academia de Studii Economice București)

Transformările socio-economice ale societății contemporane implică schimbări importante în comunicarea profesională și în dinamica terminologiilor emergente. Sectorul de *retail* actual, caracterizat prin folosirea noilor tehnologii, diversificarea produselor și reorganizarea activităților interne ale întreprinderilor, oferă un cadru privilegiat pentru observarea evoluției terminologice. Formele noi de organizare a muncii determină apariția unor ocupații și funcții care necesită o terminologie specializată, marcată de numeroase neologisme, în mare parte de origine engleză.

Studiul propune o *analiză contrastivă franco-română* a unui *set reprezentativ de termeni* (aprox. 20–25), selectați dintr-un *corpus bilingv FR–RO* compus din 320 de termeni francezi şi 235 de termeni români), alcătuit din organigrame, documente interne, anunțuri de angajare, articole de presă, studii de și resurse terminologice existente. Termenii au fost aleși pe baza frecvenței lor în comunicarea profesională și a gradului de instabilitate terminologică observat în practică.

Analiza urmărește clasificarea neologismelor conform unor criterii morfologice, semantice și funcționale, evidențiind mecanismele de formare, decalajele semantice și diferențele de granularitate dintre denumirile de posturi. Sunt identificate mai multe categorii de neologisme – împrumuturi adaptate, calcuri semantice, creații hibride și termeni autohtoni recent specializați – precum și zone de variație conceptuală generate de contactul direct cu terminologia anglofonă.

A doua secțiune abordează *direcțiile de normalizare* în limba română, prin propunerea unor strategii de integrare și sistematizare a neologismelor, în paralel cu ierarhizarea termenilor tradiționali. Diferențele dintre franceză și română se manifestă atât la nivel lingvistic, cât și la nivelul gradului de instituționalizare: în timp ce franceza beneficiază de mecanisme consolidate de standardizare, româna prezintă o variabilitate mai mare, determinată de absența unor recomandări unitare în domeniul comercial.

Cercetarea demonstrează faptul că sectorul de *retail* constituie un domeniu terminologic dinamic, caracterizat prin variații importante FR–RO și o anglicizare asimetrică. Studiul oferă o *tipologie funcțională a denumirilor de posturi* (vânzare, casierie, logistică, management operațional) și constituie baza pentru elaborarea unui glosar bilingv FR–RO aflat în lucru.

Bibliografie selectivă

Bidu-Vrânceanu, A. (2007). *Lexicul specializat şi terminologiile sectoriale*, Editura Universității din Bucureşti.

Bidu-Vrânceanu, A.et al. (2017). « La normalisation et l'internationalisation, des conséquences pour la comunication actuelle ». In *Terminologia para la normalización y terminologia para la internacionalización*, Actes de la XIII Jornada de Realiter, Barcelona, 6 d'octobre de 2017, 79-85.

Boutet, J. (2008). *La vie verbale au travail.* Toulouse: Octarès.

Boutet, J. (2012). *Langage et travail.* Paris: CNRS Éditions.

Cabré, M. T. (1999). *La terminologie. Théorie, méthode et applications.* Ottawa: Presses de l'Université d'Ottawa.

Cabré, M.T. (2016). « La terminologie ». In : Forner, Werner ; Thörle, Britta (ed.) (2016). *Manuel des langues de spécialité*. Berlin ; Boston : Walter De Gruyter, 68-81.

Bertaccini, F.,Matteucci, A. (2005). « L'approche variationniste à la pratique terminologique d'entreprise », in *Meta Journal des traducteurs Translators' Journal* Volume 50, numéro 4, décembre 2005.

Bertaccini, F.,Matteucci, « La terminologie d'entreprise et ses contextes d'usage », in *Mots, termes et contextes*, 317-326.

Delavigne, V. (2015). *Discours professionnels et terminologies spécialisées.* Limoges: Lambert-Lucas.

Depecker L. (2013). « Pour une ethnoterminologie », in Quirion J., Depecker, L., Rousseau L.-J., *Dans tous les sens du terme*, Presses de l'Université d'Ottawa, 1-37.

Depecker L. (2013). « Aperçus sur l'imaginaire des métiers », *Ela. Études de linguistique appliquée,* 3, (n°171), 297-305.

Depecker L., (2002). *Entre signe et concept : éléments de terminologie générale.* Paris : Presses Sorbonne Nouvelle.

Gaudin F., (2005). «La socioterminologie. La terminologie: nature et enjeux », in *Langages.* [En ligne] 39e année, n°157, 80.

http://www.persee.fr/web/revues/home/prescript/article/lgge_0458_726x_2005_num_39_157_976, consulté le 20 octobre 2025.
Gaudin F. (2003). *Socioterminologie, une approche linguistique de la terminologie*. Bruxelles : Duculot- De Boeck, 286 p.
Guilbert L., (1973). « La spécificité du terme scientifique et technique ». *Les vocabulaires scientifiques et techniques.* Paris : *Langue française*, n°17, 5-17.
Irimia, M. (2023). "Anglicismele în limbajul publicitar şi al resurselor umane din retail". In *Studii de lingvistică*, nr.13, 87-112.
Lerat P. (1995). *Les langues spécialisées*. Paris : PUF.
Sager, J. C. (1990). *A Practical Course in Terminology Processing.* Amsterdam: John Benjamins.
Temmerman, R. (2000). *Towards New Ways of Terminology Description: The Sociocognitive Approach.* Amsterdam: John Benjamins.
Leroy, S. (2021) « L'anglicisation du vocabulaire du retail en France ». In : *Revue Française de Linguistique Appliquée*, vol.26, 33-50.
L'Homme, M.-C. (2020). *Lexical Semantics for Terminology: An Introduction.* Amsterdam: John Benjamins.
Parizot, A. (2009). Terminologie des métiers commerciaux : Une approche socioterminologique peut-elle conduire à un système de concepts ? (PDF) (consulté en ligne le 17 février 2026).
Parizot, A. (2014). « De la terminologie de l'énergie et des transports à l'ethnoterminologie appliquée à l'entreprise Michelin ». In Actes du colloque international *Terminologie de l'énergie et des transports*, Maison de la recherche, Université de la Sorbonne, 2012, Coll. Le savoir des mots, Société française de terminologie, Paris, 2014, 63-84 (consulté en ligne le 15 mai 2026).
Parizot, A. (2016). « Entre socioterminologie et ethnoterminologie de l'entreprise », in *Textes et contextes*, Centre Interlangues Texte Image Langage de l'université de Bourgogne, 1-34 (consulté en ligne le 25 mai 2026).
Stoichițoiu-Ichim, A. (2006). *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică, influențe, creativitate*, Ed.All, 2006.
Zafio, Masiva, N. (1985). « L'arbre de domaine en terminologie ». In *Meta*, 30(2), 161–168. https://doi.org/10.7202/004635ar
Zanola, M. T. (2018). « La terminologie des arts et métiers entre production et commercialisation: une approche diachronique », *Terminàlia* 17,16-23.
Zanola, M.T. (2018b). « La richesse terminologique et les défis de la normalisation : l'expérience du passé ». In : Singala, Manuel (2018). Terminoloxía e normalización : Actas da XII Xornada Científica Realiter, Santiago de Compostela, 9 de xuño de 2016. Santiago de Compostela : Servizo de Publicacións e Intercambio Científico. Universidad de Santiago de Compostela, 15-27.
Zanola, M.T. (2019). « Néologie de luxe et terminologie de nécessité. Les anglicismes néologiques de la mode et la communication numérique », *Neologica,* n° 13, 71-83.

La mode à l'ère du métavers : terminologies émergentes de la mode virtuelle

Carolina Iazzetta
(Universitas Mercatorum)

Défilés de mode virtuels, vêtements numériques ou connectés, mannequins en 3D, avatars habillés, NFT de luxe, la frontière entre mondes physique et virtuel devient progressivement plus poreuse. L'essor du métavers, des technologies immersives et des environnements numériques interactifs est en train de transformer profondément les pratiques commerciales et symboliques du secteur de la mode (Bloemberg 2024 ; Bonomi, Grillo 2022 : 72-99 ; Eliot 2017 : 93-98 ; Lughi 2023 ; Moran, Peyrol 2023 : 80-85), tout en produisant un impact non négligeable aussi au niveau communicationnel.

Dans ces nouveaux espaces numériques, le vêtement ne constitue plus uniquement un objet matériel destiné à être porté, mais devient également un produit virtuel, identitaire et expérientiel conçu pour les avatars et les univers immersifs. Cette mutation s'accompagne de l'émergence de terminologies inédites (Zanola, Varga 2024 : 3-16 ; Zanola, D'Achille 2025) et de stratégies discursives où se croisent innovation technologique, marketing numérique et nouvelles formes de consommation, favorisant ainsi la création d'unités dénominatives (Zanola 2019 : 71-83 ; Zanola 2020 : 153-164). Cette évolution s'inscrit dans la continuité des travaux consacrés à la terminologie de la mode et à son évolution historique (Zanola 2014 ; Zanola 2018 : 35-47), les innovations numériques conduisant aujourd'hui à désigner des réalités inédites ou à reconfigurer des notions déjà présentes dans le lexique de l'habillement.

La présente contribution propose une analyse terminologique contrastive d'un échantillon d'une trentaine de dénominations relevées dans un corpus trilingue français-italien-anglais, constitué principalement d'articles publiés entre 2020 et 2026 dans des revues de mode (*Vogue, Elle*, *Marie Claire*, *Madame Figaro*) et des médias professionnels spécialisés, notamment *FashionNetwork*. Inscrite dans une approche de terminologie textuelle (Bourigault, Slodzian 1999 ; L'Homme 2004), l'étude repose sur une exploration manuelle des textes visant à repérer les unités terminologiques et leurs contextes d'occurrence, puis à examiner leurs structures formelles, leurs procédés de formation et leurs relations de variation dénominative.

L'objectif est d'analyser les modalités de circulation, d'appropriation et d'adaptation des dénominations associées aux transformations numériques de la mode (entre autres, *digital fashion*, *virtual clothing*, *virtual try-on*, *phygital*), en accordant une attention particulière au rôle de l'anglais et aux solutions adoptées en français et en italien.

L'étude examine également les convergences terminologiques entre la mode, la culture vidéoludique, le métavers et les technologies du Web3, à travers des unités telles que *skin, avatar*, *wearable* et *NFT*. Les résultats de cette analyse font apparaître un ensemble terminologique encore mobile, caractérisé par la coexistence de formes concurrentes et par des degrés variables d'intégration et de stabilisation dans les trois langues étudiées.

Bibliographie sélective

Bloemberg N., *L'avenir du patrimoine de la mode est numérique,* in « Situ », 52, 2024, URL : http://journals.openedition.org/insitu/40495.

Bonomi S., Grillo M., *Il metaverso e la digital innovation nel settore della moda: Una revisione della letteratura*, in « Rivista di Ricerca e Didattica Digitale », 4(1), 2022, pp. 70-99.

Bourigault D., Slodzian M., *Pour une terminologie textuelle*, in « Terminologies nouvelles », 19, 1999. pp. 29-32.

Eliot C., *Pour un artisanat numérique de la mode*, in « Sociétés », 137(3), 2017, pp. 93-98.

L'Homme M. C., *La terminologie : principes et techniques*, Montréal, Les Presses de l'Université de Montréal, 2004.

Lughi G., *Tecno-Fashion: moda e trasformazione digitale*, in « Culture Digitali », 2023, URL : https://www.academia.edu/85071099/Tecno_Fashion_moda_e_trasformazione_digitale.

Morand P., Peyrol M., *Le métavers au service de la mode et du luxe ?*, in « Annales des Mines - Enjeux numériques », 22(2), 2023, pp. 80-85.

Tinson T., *A Fashion Model For the Moment*, in « The New York Times », 8 juillet 2020, URL : https://www.nytimes.com/2020/07/08/style/hanifa-pink-congo-avatar.html.

Zanola M. T, D'Achille P. (a cura di), *La moda francese e italiana (1880-1980). Fonti, strumenti e metodi*, Firenze, Franco Cesati Editori, 2025.

Zanola M. T., Varga C. (éds.), *Terminologies émergentes et traduction spécialisée*, in « Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Philologia », 69(1), 2024, pp. 3-16.

Zanola M. T., *Évolution et néologie sémantique dans le domaine de l'habillement : le cas des « gilets jaunes »*, in G. Tallarico, J. Humbley, C. Jacquet-Pfau (éds.), *Nouveaux horizons pour la néologie en français*, Limoges, Lambert-Lucas, 2020, pp. 153-164.
Zanola M. T., *Néologie de luxe et terminologie de nécessité. Les anglicismes néologiques de la mode et la communication numérique*, in « Neologica », 13, 2019, pp. 71-83.
Zanola M. T., *Les relations synonymiques du lexique spécialisé dans la tradition lexicographique entre XVIIIe et XIXe siècles : le cas de l'habillement féminin*, in « ÉLA. Études de linguistique appliquée », 189(1), 2018, pp. 35-47.
Zanola M. T., *Arts et métiers au XVIIIe siècle. Études de terminologie diachronique*, Paris, L'Harmattan, 2014.

Más allá del término: una aproximación multidisciplinar para la identificación de conjuntos poliléxicos en el discurso jurídico especializado

Antonio Madrid
(Universitatea din București)

Esta comunicación surge a raíz de la elaboración de un glosario jurídico y económico bilingüe rumano-español destinado a traductores especializados. Durante esta labor se constató que muchas de las dificultades de identificación y equivalencia no estaban relacionadas únicamente con la terminología simple, sino también con conjuntos de palabras recurrentes cuya relevancia para la comprensión y traducción de los textos especializados era evidente. Resultaba necesario determinar qué conjuntos poliléxicos debían ser recopilados e incluidos en el glosario.

La identificación de unidades poliléxicas constituye uno de los principales retos en el estudio del lenguaje especializado. Tradicionalmente, la Terminología se ha centrado en las unidades que desempeñan una función denominativa y transmiten conocimiento especializado. Sin embargo, en los textos jurídicos también se observan combinaciones frecuentes que no se pueden abordar desde una perspectiva puramente terminológica, como *ejercer la patria potestad* o *sin perjuicio de lo dispuesto en*. Estos conjuntos presentan distintos grados de fijación, especialización y convencionalidad, y han sido estudiados desde tradiciones teóricas como la Fraseología y la Gramática de Construcciones.

Nuestra investigación se basa en un corpus de textos españoles de Derecho de familia, con una extensión de un millón de *tokens,* y la hipótesis de partida es que ninguna de las tres disciplinas mencionadas (Terminología, Fraseología y Gramática de Construcciones) permite identificar por sí sola la totalidad de las unidades relevantes que caracterizan el discurso jurídico especializado.

Para contrastar esta hipótesis, durante la presentación se demostrará, partiendo de fragmentos extraídos del corpus, cómo cada uno de los tres enfoques identifica conjuntos parcialmente coincidentes, pero también unidades que los otros enfoques tienden a dejar fuera. Mientras la Terminología privilegia las denominaciones especializadas, la Fraseología permite reconocer expresiones convencionalizadas propias del ámbito jurídico y la Gramática de Construcciones pone de relieve esquemas recurrentes que contribuyen a la organización y transmisión del conocimiento especializado.

El objetivo es demostrar que lo especializado no reside exclusivamente en los términos, sino también en las combinaciones y patrones discursivos mediante los cuales dicho conocimiento se construye y circula. En este sentido, se defiende la utilidad de una perspectiva interdisciplinaria para la identificación de unidades poliléxicas y se reflexiona sobre sus implicaciones para la elaboración de recursos terminográficos especializados.

Breve bibliografía

Cabré, M. T. y da Cunha, I. (2022): «El papel de los corpus en la terminología. Una mirada específica a la terminología del español», en: *Lingüística de corpus en español*, pp. 190-204. London / New York: Routledge.

Da Cunha, I. (2021): *El discurso del ámbito de la Administración: Una perspectiva lingüística.* Granada: Editorial Comares.

González Rey, M. I. (2021): *La nouvelle phraséologie du français*. Troisième édition. Toulouse: Presses universitaires du Midi.

Granger, S. & Paquot, M. (2008): «Disentangling the phraseological web», en: *Phraseology: an interdisciplinary perspective*, pp. 27-49. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

Pontrandolfo, G. (2023): «The importance of being patterned. Old and new perspectives on legal phraseology», en: *Handbook of Terminology, volume 3. Legal Terminology*. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

ROJO, G. (2021): *Introducción a la lingüística de corpus en español*. Londres / Nueva York: Routledge.

Ureña Tormo, C. (2024): *Fraseología, Lingüística Cognitiva y español LE/L2*. Londres y Nueva York: Routledge. Taylor and Francis Group.

Redacción de definiciones en diccionarios especializados para niños con la ayuda de la inteligencia artificial

María Pozzi
(El Colegio de México)

Durante mucho tiempo, la lexicografía y la terminología han buscado nuevos medios para optimizar el tiempo que se utiliza en producir diccionarios de alta calidad. Con la llegada de la IA generativa, muchas posibilidades se han hecho realidad. Estas incluyen, aunque no se limitan a la identificación de palabras y términos nuevos, identificación de nuevos significados, extracción de términos, redacción de definiciones, selección de ejemplos reales adecuados, etc. A este paso, dentro de poco tiempo estarán disponibles diccionarios que hayan sido generados completamente por la IA con lo cual será necesario que haya un estricto control de calidad.

Este trabajo describe y evalúa cómo, a través de prompt engineering, ChatGPT puede generar definiciones de términos matemáticos de primaria de alta calidad, comparadas con las que proporcionan otros diccionarios similares. Se llevó a cabo en dos etapas, la primera de las cuales usa los prompts más simples de ChatGPT: "definición de *x*", donde *x* es uno de los 30 términos matemáticos estudiados; la segunda, usa prompts que contienen instrucciones dirigidas, hasta llegar a una definición adecuada a la edad de los niños, y a sus necesidades de conocimiento matemático y de desarrollo lingüístico. Ejemplos de algunas instrucciones:

a) la definición está destinada a niños de 6-8 años (8-10 o 10-12 años);
b) el lenguaje utilizado debe ser simple, preciso y claro;
c) las definiciones sólo deben incluir términos y palabras que ya conocen y usen, etc.

La evaluación de los resultados se concentra en los siguientes aspectos de las definiciones generadas por la IA:

a) contenido conceptual;
b) corrección y precisión;
c) estructura de la definición, en particular cuando se trata de términos muy cercanos conceptualmente;
d) adecuación del lenguaje utilizado para reflejar las necesidades lingüísticas reales de los niños de ese rango de edad;
e) nivel de especialización de los términos usados en el texto de cada definición generada.

En las consideraciones finales, se hace una síntesis de los resultados del análisis y se propone una serie de lineamientos para entrenar a la IA para generar las mejores definiciones de acuerdo con el tipo de diccionario que se pretende elaborar en función del tema, el nivel de conocimiento técnico y del nivel de desarrollo lingüístico de los usuarios a quienes se destina.

Modelado terminográfico ágil: la arquitectura estructurada YAML/NVH frente a la inestabilidad de la neología emergente

Gerardo Sierra, Jorge Lázaro, Edén Espinoza
(Universidad Nacional Autónoma de México)

Contexto y problema de investigación

Las terminologías emergentes se originan con frecuencia en entornos discursivos altamente dinámicos y efímeros (redes sociales, foros técnicos, literatura especializada de rápida evolución). La velocidad de las transformaciones científicas actuales expone una problemática teórica y práctica fundamental en la disciplina: la inestabilidad sincrónica y semántica de las unidades léxicas especializadas. Por ejemplo, términos como *GPT-3* y *GPT-4* operan bajo una aparente sinonimia en el discurso divulgativo genérico, pero desde una perspectiva ontológica remiten a conceptos distintos. Estas mutaciones conceptuales, consolidadas en lapsos de meses, impactan directamente en el diseño, la actualización y la gestión de recursos terminográficos, evidenciando las limitaciones de los esquemas tradicionales (bases de datos relacionales o XML complejos) que tienden a ralentizar la actualización en tiempo real y fragmentar la información.

Objetivo

El objetivo principal de este trabajo es presentar un modelo de diseño terminográfico fundamentado en una arquitectura de datos modular que resuelva los retos de representación, estructuración y contextualización intrínsecos a la neología contemporánea, priorizando la accesibilidad, la sostenibilidad y el trabajo colaborativo para el terminólogo.

Metodología

La metodología consistió en el diseño, implementación y evaluación de un entorno de modelado apoyado en el formato YAML (*YAML Ain't Markup Language*) articulado con el modelo NVH (*Nested Vocabulary Hierarchy*). Se estructuraron entradas de neologismos tecnológicos utilizando jerarquías anidadas legibles por humanos en formato de texto plano. Este enfoque procedimental permite la integración directa de metadatos enriquecidos, contextos de uso hipervinculados y variantes en la jerarquía de la entrada lexicográfica, desvinculando rigurosamente el repositorio léxico de las capas de presentación de la interfaz.

Resultados preliminares y contribución terminográfica

Los resultados obtenidos a partir de la implementación de este modelo en glosarios piloto demuestran que la arquitectura YAML/NVH agiliza drásticamente la edición de fichas en comparación con sistemas tradicionales. Al disminuir la complejidad informática y apoyarse en un formato transparente, la propuesta optimiza la curaduría colaborativa descentralizada entre lingüistas y especialistas de dominio. En conclusión, la mayor contribución de este trabajo radica en ofrecer a la terminografía práctica una infraestructura interoperable capaz de hacer frente a la inestabilidad de los vocabularios modernos, situando la flexibilidad y consistencia estructural en el núcleo del diseño lexicográfico contemporáneo.

Etica terminologului-traducător în contextul dezvoltării practicilor IA

Cristina-Alice Toma
(Universitatea din București/Université libre de Bruxelles (ULB)/Institut de la Langue Roumaine)

Doina Butiurca
(Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie" George Emil Palade" din Târgu -Mureș)

IA marchează a patra revoluție tehnologică din istoria umanității. Inconturabil, societatea actuală și fiecare dintre noi suntem în contact direct cu diverse aspecte pe care aceasta le incumbă. Terminologia și traducerea, formarea și activitatea lingviștilor, în general, și a specialiștilor din aceste subdomenii, în special, sunt vizate de efectele IA. Vom descifra acest mecanism, anticipând și reorientând obiective, practici și rezultate ale cercetării lingvistice, având în vedere trei repede fundamentale: instrumentele lingvistice informatice, adoptarea lor în procesul didactic și utilizarea lor în practica lingvistică.

Într-o primă etapă urmărim înțelegerea metamorfozelor succesive sau paralele suferite de IA de la informatizare și digitalizare, la IA (inteligența artificială) și IAG (inteligență artificială generativă). Construim argumentele pro și contra utilizării IA în practica lingvistică terminologică prin compararea modelului de analiză semantico-lexicală al IA cu modele terminologice lingvistice. Ca exemplu, vom folosi termeni din domeniul afectivității.

În cea de-a doua etapă, aplicativă, vom descoperi sau redescoperi instrumente ale IA utile atât în procesul de predare-învățare-evaluare în formarea inițială și continuă a lingviștilor – cu accent pe traducere, intercomprehensiune lingvistică și achiziția limbilor –, cât și în practica terminologică și de traducere. Se analizează atât relația strânsă dintre cunoștințele necesare în formarea terminologului-traducător și evaluarea acestora în contextul amplorii utilizării IA, cât și modul în care acestea transpar în practica profesioniștilor din aceste domenii care, de multe ori, ajung la o activitate de posteditare a unor texte fabricate de IA. Vor fi subliniate atât beneficiile, cât și limitele acesteia, prin descrieri și exerciții concrete exemplificative.

Ultima parte a comunicării este rezervată chestiunilor etice și societale ale inserției IA în cercetarea, formarea și practica lingvistică precum și perspectivelor dezvoltării controlate a acesteia spre a rămâne în slujba umanului. Aspectele etice vot fi reconsiderate din perspectiva bioeticii și geoeticii ce dobândesc răspândire și însemnătate tot mai mare în societatea contemporană.

Bibliographie

Bachy, S. (2025). Inégalités d'usage du numérique et de l'intelligence artificielle à l'université. In SHS web of conferences (Vol. 214, p. 01009). EDP Sciences.

Boucher, J. P. (2023). ChatGPT: la riposte doit être pédagogique. Pédagogie collégiale Vol. 36, no 3, printemps-été 2023.

Brady, J., Kuvalja, M., Rodrigues, A., & Hughes, S. (2024). Does ChatGPT make the grade? Research Matters: A Cambridge University Press & Assessment publication, 37, 24–39. https://doi.org/10.17863/CAM.106034

Cabana, M. et Piché, S. (2025). Balises d'utilisation d'outils d'IAg : quatre modalités évaluatives. Université de Sherbrooke, Service de soutien à la formation. https://zenodo.org/records/15119343

Ciudad-Fernández, V., von Hammerstein, C., & Billieux, J. (2025). People are not becoming "AIholic": Questioning the "ChatGPT addiction" construct. Addictive Behaviors, 166, 108325.

Digital Education Council. (2025). Digital Education Council Global AI Faculty Survey 2025. Extrait de https://www.digitaleducationcouncil.com/post/digital-education-council-global-ai-faculty-survey

Haji, C. (2026), Ce que ChatGPT change à l'évaluation des élèves, the Conversation, 26 janvier 2025, retrouvé sur : https://theconversation.com/ce-que-chatgpt-change-a-levaluation-des-eleves-247287

Lebovitz, S., Lifshitz-Assaf, H., & Levina, N. (2023). The No. 1 question to ask when evaluating AI tools. MIT Sloan Management Review, 64(3).

Lee, H. P. H., Sarkar, A., Tankelevitch, L., Drosos, I., Rintel, S., Banks, R., & Wilson, N. (2025). The Impact of Generative AI on Critical Thinking: Self-Reported Reductions in Cognitive Effort and Confidence Effects From a Survey of Knowledge Workers.

Lez, A., Dubé, E. et Beaulieu, M. (2023). Évaluer à l'ère des IA : un guide de réflexion. Service de soutien à la formation, Université de Sherbrooke.Unesco, 2025, Référentiel de compétences en IA pour les apprenants, DOI: https://doi.org/10.54675/NXRY651

Nicholas, G. and Bhatia, A. (2023) Lost in Translation: Large Language Models in Non-English Content Analysis. Center for Democracy & Technology. https://cdt.org/insights/lostin-translation-large-language-models-in non-english-content-analysis/

Quiquempois, G., Goémé, P. (mars 2025). Guide pratique de l'usage de l'IA. Version 15. Inspé de l'académie de Créteil – UPEC retrouvé sur : https://latelierduformateur.fr/wp-content/uploads/2025/03/Guide-IA-Inspe-Creteil-Mars-2025.pdf

Scarfe P, Watcham K, Clarke A, Roesch E (2024) A real-world test of artificial intelligence infiltration of a university examinations system: A "Turing Test" case study. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0305354

Unesco, 2025, Référentiel de compétences en IA pour les enseignants, DOI : https://doi.org/10.54675/BQZD8407

Wang, J., & Fan, W. (2025). The effect of ChatGPT on students' learning performance, learning perception, and higher-order thinking: insights from a meta-analysis. Humanities and Social Sciences Communications, 12(1), 1 21.

Xia, Q., Weng, X., Ouyang, F., Lin, T. J., & Chiu, T. K. (2024). A scoping review on how generative artificial intelligence transforms assessment in higher education. International Journal of Educational Technology in Higher Education, 21(1), 40.

Yankouskaya, A., Liebherr, M., & Ali, R. (2025). Can ChatGPT Be Addictive? A Call to Examine the Shift from Support to Dependence in AI Conversational Large Language Models. Human-Centric Intelligent Systems, 1-1.

O privire asupra galicismelor medicale din română și italiană – câteva (a)simetrii și divergențe relevante pentru traducerea automată

Diana Sopon
(Academia Forțelor Terestre Nicolae Bălcescu Sibiu)

Obiectivul cercetării În contextul în care traducerea medicală necesită tot mai multă acuratețe, lucrarea de față urmărește evidențierea unor particularități de natură lexicală, semantică și morfologică ale galicismelor medicale din română și italiană, particularități ce au relevanță în traducerea limbajului medical între aceste două limbi și implicit în antrenarea instrumentelor de traducere automată a acestui tip de limbaj.

Metodologie și descrierea corpusului Cercetarea noastră are în vedere atât analiza comparativ-istorică cât și analiza contrastivă a galicismelor medicale care aparțin terminologiei anatomice (referitoare la structuri anatomice al corpului) și patologice (referitoare la boli, tipuri de tratament, proceduri medicale etc.) din limba română și din limba italiană. Studiul nostru se bazează pe compararea înțelesurilor termenilor avuți în vedere, prin detectarea modificărilor semantice (extensii semantice, reducții/îngustări semantice, metaforizări). În acest sens am selectat un număr de câteva zeci de termeni din *Trésor de la Langue Française informatisé* (TLFi). Dicționarele de lucru folosite pentru limba română sunt *Dicționarul etimologic al limbii române* (DELR), *Dicționarul limbii române moderne* (DM) și pentru limba italiană *Dizionario italiano De Mauro* (De Mauro). De asemenea, am folosit și baze de date adaptate atât pentru uz general cât și pentru cadre medicale (www.dictionnaire-medical.fr, /www.sfatulmedicului.ro, https://shiny.dei.unipd.it/TriMED/it/index.html)

Rezultatele cercetării Cercetarea noastră identifică diferite grade de simetrie/asimetrie în ceea ce privește obiectul nostru de studiu. În cadrul clasei terminologiei patologice se regăsesc congruențe lexical-semantice, care nu pun probleme în procesul de traducere (ex. fr *triage*, rom. *triaj*, it. *triage*, fr. *sonde*, rom. *sondă*, it. *sonde*). Pe de altă parte, această categorie terminologică oferă și exemple de asimetrii semantice care trebuie avute în vedere (ex. fr. *congestion*, rom. *congestie*, it. *congestione*) prin prisma înțelesurilor noi dobândite în structuri polirematice în cadrul fiecărei limbi (fr. *congestion active*, *congestion passive*, *congestion cérébrale,* rom. *congestie nazală*, *congestie pulmonară*, it. *congestione digestiva*). De asemenea, întâlnim divergențe de tipul *false friends – prieteni falși* semantici (fr. *angine*, rom *angină*, it. *angina*) sau conceptuali (fr. *cure*, rom. *cură*, it. *cura*). În ceea ce privește terminologia anatomică, am identificat fenomene de divergențe lexical-semantice care au legătură cu parcursul istoric diferit și cu grade diferite de adoptare, adaptare și asimilare în limbă ale galicismelor medicale. Printre acestea amintim de fr. *abdomen*, rom. *abdomen*, it. *addome*, care reprezintă un exemplu de *prieten fals* stilistic (termenii se folosesc în registre diferite ale limbii).

Concluzii În ceea ce privește utilitatea studiului nostru, considerăm că acesta poate fi avut în vedere în legătură cu problematica antrenării instrumentelor de traducere automată și în modelele LLM. Ținând cont că în majoritatea cazurilor traducerea automată dintre cele două limbi presupune un pivot intermediar (limba engleză), instrumentele trebuie să recunoască diferite divergențe și asimetrii la nivel lexical, semantic, morfologic, stilistic în terminologia de interes.

Bibliografie

Dardano, Maurizio, 1994, Profilo dell'italiano contemporaneo, în *Storia della lingua italiana* vol. II, Torino, Einaudi.

Lungu, Corina, 2019, *Emprunts d'origine française dans la terminologie médicale roumaine*, Editura Universitaria, Craiova.

Serianni, Luca, 2008, Terminologia medica: qualche considerazione tra italiano, francese e spagnolo, în *Studi di Lessicografia Italiana*, XXV, pp. 253-269.

Ursu, N. A., 1962, *Formarea terminologiei științifice românești*, Editura Științifică, București.

Dicționare

Costăchescu, Adriana; Dincă, Daniela; Dragoste, Ramona; Popescu, Mihaela; Scurtu, Gabriela, 2009, *Dicționar de împrumuturi lexicale din limba franceză (DILF)*, Editura Universitaria, Craiova.

Istituto della Enciclopedia Italiana – *Treccani: Il Vocabolario della lingua italiana* (online).

L'émergence des noms propres en terminologie : de l'onomastique à la néologie spécialisée

Jana Altmanova
(Università di Napoli L'Orientale-Réseau LTT)

Nous nous proposons d'examiner les conditions dans lesquelles un nom propre acquiert une fonction de dénomination dans une terminologie spécialisée. Afin de dépasser une caractérisation fondée sur l'origine du nom, nous élaborons un cadre d'analyse articulant onomastique, terminologie et néologie. L'hypothèse centrale est que le statut terminologique d'un nom propre se construit à travers ses usages dans un domaine et son appropriation par une communauté de spécialistes. L'approche associe ainsi l'étude des motivations historiques, l'analyse des constructions linguistiques et l'examen des pratiques de conceptualisation et de dénomination. Cela nous permet de distinguer plusieurs degrés de « lexicalisation » : acquisition d'un fonctionnement de nom commun, maintien d'une structure onomastique au sein d'une dénomination spécialisée ou limitation à la désignation d'un produit particulier ou à un usage ponctuel. Ces configurations invitent, comme nous essayerons de le démontrer, à dissocier la transformation du statut linguistique du nom propre de l'acquisition d'une fonction terminologique et à privilégier une conception dynamique et contextualisée de l'émergence terminologique, attentive aux besoins dénominatifs et aux conditions sociales de circulation des savoirs spécialisés.

Références bibliographiques

Bar-Hen, Avner, Zylberman, Patrick, 2015, *La presse parisienne et la grippe « espagnole » (1918-1920)*, « Les Tribunes de la santé », 47, pp. 35-49.

Balnat, Vincent, Gérard, Christophe (2018), numéro *Néologie et noms propres*, « Cahiers de lexicologie », 2/113, Paris, Garnier.

Cabré, Maria Teresa, 2000, *Sur la représentation mentale des concepts. Base pour une tentative de modélisation*, in Henri Béjoint, Philippe Thoiron (éds.), *Le sens en terminologie*, Lyon, Presses universitaires de Lyon, pp. 20-39.

Carter-Lovejoy, Steven, 1988, *Dictionary of medical eponyms*, « Medical Reference Services Quarterly », 7/4, Haworth Press, pp. 93-95.

Cislaru, Georgeta, 2006, *Nom de pays, nom de peuple : quels usages, quelles identités ?*, « Cahiers de sociolinguistique », 11, pp. 41-61.

Grass, Thierry, Humbley, John, Vaxelaire, Jean-Louis, 2006, *Introduction*, « Meta », 4 : 51, pp. 621–621, https://doi.org/10.7202/014328ar.

Hamburger, Jean, 1992, *Introduction du langage de la médecine*, Paris, Lavoisier SMP.

Honoré, Jean-Paul, Paveau, Marie-Anne, Périès, Gabriel, 2000, *Présentation*, « Mots. Les langages du politique – Noms propres », 63, pp. 3-6.

Humbley, John, 2006, *La traduction des noms propres et Langue, traduction et mondialisation : interactions d'hier, interactions d'aujourd'hui*, « Interactions from Today », 51 : 4, pp. 671-689.

Humbley, John, 2018, *La néologie terminologique*, Limoges, Lambert-Lucas.

Kleiber, Georges, 1984, *Dénominations et relations dénominatives*, « Langages », 76, pp. 77-96.

Leroy, Sarah, 2004, *De l'identification à la catégorisation : l'antonomase du nom propre en français*, Louvain-Paris, Peeters.

Lévi-Strauss, Claude, 1962, *La pensée sauvage*, Paris, Presses Pocket.

Monin, Sylvie, 1996, *Termes éponymes en médecine et application pédagogique*, « ASp », 11-14, pp. 217-237.

Petit, Gérard, Haillet, Patrick, Salvator, Xavier-Laurent, *La dénomination : lexique et discours*, Paris, Honoré Champion,

Searle, John R., 1972, *Les actes de langage*, Paris, Hermann.

Siblot, Paul, Leroy, Sarah, 2000, *L'antonomase entre nome propre et catégorisation nominale*, « Mots. Les langages du politique », 63, pp. 89-104.

Tournier, Jean, 1991, *Structures lexicales de l'anglais*, Paris, Nathan.

Van Hoof, Henri, 1986, *Les éponymes médicaux : essai de classification*, « Meta », 31 : 1, pp. 59-84.

Integrarea anglicismelor din domeniul inteligenței artificiale în limba română

Liana Muthu
(Universitatea Babeș-Bolyai)

Pătrunderea împrumuturilor din limba engleză, în special din engleza americană, care aparțin diferitelor terminologii, se datorează, în bună măsură, necesității de a denumi realități extralingvistice noi, pentru care limba română nu are termeni proprii. Drept urmare, articolul de față analizează anglicismele -cu precădere substantivele- din domeniul inteligenței artificiale (IA) intrate în vocabularul limbii române ca urmare a globalizării și a ritmului alert de dezvoltare a tehnologiei. Este bine cunoscut faptul că statele avansate din punct de vedere digital sunt mai inovatoare. Acest lucru atrage apariția unor concepte noi cărora le sunt atribuite „etichete lexicale" (cuvinte, expresii) printr-un proces de lexicalizare. Prin extensie, terminologizarea implică lexicalizarea cuvintelor și a expresiilor, inclusiv a celor de origine engleză: inițial folosite în limbajul uzual, ele sunt preluate în diferite domenii de activitate, așa cum este și cel al inteligenței artificiale. Astfel, cuvintele primesc statutul și caracteristicile unor termeni precum și sensuri noi, prin lărgirea câmpului lor semantic: ex. „fenomen de *tunneling*", „problema *wireheading*", „depășirea memoriei *buffer*", „obținerea cvasi-nemuririi prin cyborgizare" etc. Majoritatea termenilor englezești nu au echivalenți cu aceeași încărcătură semantică în limba țintă, respectiv în limba română. Din punctul de vedere al normei lingvistice, procesul de asimilare în fondul lexical românesc este caracterizat prin două tendințe: 1. Forma grafică a termenului englezesc este păstrată, în multe contexte acesta fiind scris cu litere italice. În această situație este vorba de *asimilarea incompletă* a anglicismului: el nu se subordonează transformărilor fonetice și ortografice dar, preluat din limba și din cultura sursă, se încadrează în enunțurile din limba română și transmite informații. 2. Termenul englezesc este supus unui proces de integrare în vocabularul limbii române ce constă în *asimilarea completă* a acestuia. Procesul presupune ca termenul englezesc să fie adaptat atât fonetic cât și ortografic în fondul lexical românesc, astfel încât să devină un termen autohton, supus normelor lingvistice aflate în vigoare. Adaptarea anglicismelor la sistemul morfologic românesc se face prin alinierea lor la regulile gramaticii limbii române: ex. primesc articole enclitice, desinențe de plural etc. În consecință, pătrunderea și utilizarea a anglicismelor din domeniul IA în limba română este o manifestare firească. Ele continuă să apară datorită necesității de a desemna o realitate extralingvistică actuală, și anume aceea referitoare la inteligența mașinilor care ne remodelează viața. Asimilarea lor în limba română poate fi un proces de durată, cu perioade de fluctuații, până când își vor găsi forma potrivită în fondul lexical românesc.

Bibliografie

Avram, Mioara (1997). *Anglicismele în limba română actuală* în „Conferințele Academiei Române. Limba română și relațiile ei în istoria și cultura românilor", București: Editura Academiei Române, pp. 7-30.

Bidu-Vrănceanu, Angela & Călărașu, Cristina & Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana & Mancaș, Mihaela & Pană Dindelegan, Gabriela (2005). *Dicționar de științe ale limbii*, București: Editura Nemira.

Brockman, John (ed.) (2019). *Minți posibile. Douăzeci și cinci de perspective asupra inteligenței artificiale*, Traducere din limba engleză de George Chiriță, București: Editura Vellant.

Ciobanu, Georgeta (1998). *Elemente de terminologie*, Timișoara: Editura Mirton.

Stoichițoiu-Ichim, Adriana (2006). *Aspecte ale influenței engleze în româna actuală*, București: Editura Universității București.

Toon, Nigel (2025). *How AI Thinks. How we built it, how it can help us, and how we can control it*, London: Penguin Books.

Circulația anglicismelor în terminologia medicală a limbilor romanice

Doina Butiurca
(Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie" George Emil Palade" din Târgu -Mureș)

Cristina-Alice Toma
(Universitatea din București/Université libre de Bruxelles (ULB)/Institut de la Langue Roumaine)

Elena Museanu
(Universitatea Româno-Americană din București)

În ultimele trei decenii, limba engleză a devenit *lingua franca* a cercetării biomedicale, a industriei farmaceutice și a tehnologiilor medicale.Peste 80% din studiile și cercetările domeniului, din teoriile si conceptele medicale au fost create și difuzate în această limbă. În acest context, limbile romanice integrează un număr impresionant de anglicisme terminologice, prin mecanisme variate de împrumut, adaptare și traducere. Cu toate că limbile romanice dispun de instituții de normalizare și de politici lingvistice proprii, strategiile de adaptare a anglicismelor prezintă diferențe considerabile. Dacă limba franceză optează pentru substituirea anglicismelor prin echivalente autohtone, româna și italiana sunt mai receptive la împrumuturile directe. Este un aspect în măsură să influențeze coerența terminologiei medicale și implicit, comunicarea științifică.

Pornind de la aceste ipoteze, ne propunem ca obiectiv general, cerectarea circulației anglicismelor în limbile romanice. Corpusul primar este selectat din articole medicale, studii și cercetări medicale, iar corpusul secundar, din documentele oficiale ale OMS, ale Comisiei Europene. Corpusul terminologic a fost selectat din cursuri, reviste medicale, ghiduri clinice, manuale universitare etc. Inventarierea anglicismelor medicale este selectivă.

Corpusul de cercetare a fost construit în baza unui eșantioan de anglicisme ***(****screening, management, trial, follow-up, endpoint, gold standard, check-up, compliance, outcome, scoring, benchmark, feedback, monitoring, workshop*)**,** pentru a putea cerceta dinamica acestora în limbajul medical al limbilor romanice, în funcție de câteva criterii de variabilitate, care constituie capitolele studiului : gradul de stabilitate și de menținere a termenului de sursă engleză, în limbile romanice, variația terminologică in interiorul aceluiași limbaj, variația terminologică dependentă de domeniu și subdomeniu etc. Dinamica anglicismelor utilizate în limbajul medical nu trebuie studiată numai interlingvistic, ci și intralingvistic, prin comparația dintre varietățile aceleiași limbi**.** Limbile spaniolă și portugheză sunt exemple ilustrative de adaptare diferită a aceleiași baze englezești, în două varietăți ale aceleași limbi-receptoare. Gradul de menținere a termenului de sursă engleză ne-a permis cercetarea procedeelor de permeabilitate și de adaptare la limbile romanice: termenul englez este preluat integral circulând alături de echivalenți autohoni(ex. en. *screening*, în limbile română și italiană), termenul englez este adaptat grafic/fonetic – o adaptare formală (ex. fr. *monitorage* pentru en*. monitoring*), termenul este calchiat/tradus (en. *compliance* este tradus în limba franceză, prin termenul autohton *observance*), anglicismul este înlocuit cu un termen autohton (en. *screening* este înlocuit cu *rastreio*, termen medical instituțional, în portugheza din Europa, iar în portugheza din Brazilia cu *rastreamento*) sau se află în concurență cu un echivalent autohton, anglicismul devine xenism(ex., en. *follow-up, en. gold standard, outcome,* în limba română).Pentru limbajul medical românesc am utilizat studii de medicină, *Ghidul metodologic privind furnizarea serviciilor de asistență medicală comunitară etc,* DM, unde *screening,* de exemplu, se impune ca un împrumut puternic lexicalizat, anglicismele nefiind numai utilizate în numeroase ocurențe, ci și definite explicit. Spre deosebire de limba română, *trial, outcome, follow-up, endpoint* sunt împrumuturi bine stabilizate în italiana medicală (*endpoint* fiind mai rezistent la traducere în italiana medicală decât *follow-up*), așa cum putem deduce din documentele cosultate onlinea, elaborate de *Istituto Superiore di Sanità (ISS)* al Ministerului italian al Sănătății, articole/studii medicale, documentele din SNLG (*Sistema nazionale per le linee guida*).

Evitarea anglicismelor și utilizarea echivalentilor autohtoni în limbajul medical este prioritatea numărul unu a limbii franceze, așa cum reiese din studiile consultate și din documentele normative (*Centre national de ressources textuelles et lexicales (cnrtl***)**; *Trésor de la langue française informatisé*; *Commission d'enrichissement de la langue française*, *FranceTerme*, Ministère de la Culture, Paris; Dictionnaire médical de l'Académie nationale de médecine.)

În demersul studiului nostru am avut în vedere și un alt aspect fundamental în cercetarea lexicului limbilor romanice: anglicismele utilizate în limbajul medical nu trebuie studiate numai interlingvistic ci și intralingvistic, prin comparația dintre varietățile europene și americane ale aceleiași limbi**.** Limbile spaniolă și portugheză sunt exemple ilustrative de adaptare diferită a aceleiași baze englezești în două varietăți ale aceleași

limbi-receptoare. Variația diatopică este esențială pentru limbile spaniolă și portugheză, oferind argumente în susținerea ideii că influența englezei nu se manifestă uniform nici măcar în interiorul aceleiași limbi**.**Anglicismul *monitoring*, de exemplu, are ca echivalent spaniol (EU) *monitorización,* utilizat in construcții de tipul ”monitorización clínica”.În spaniola din Mexic, echivalentul este *monitoreo.* Limba spaniolă manifestă aceeași rezistență la împrumutul englezesc integral. În *Términos impropios en el lenguaje científico-médico* (2013, *CorSalud*, 5(3), pp. 298–300, 2013), Yurima Hernández de la Rosa et al. abordează problema folosirii termenilor străini inutili, traducerea terminologiei medicale și necesitatea preciziei terminologice. In scopul eliminării confuziilor produse de anglicisme, Yurima Hernández de la Rosa, Francisco L. Moreno-Martínez, Miguel A. de Armas Castro, Andrés Romero Quintana și Marilyn Miranda Lóriga au conceput pentru profesioniștii din cardiologie și chirurgie cardiovasculară un glosar (*Glosario de anglicismos en Cardiología y Cirugía Cardiovascular*). Pentru terminologia spaniolă (EU) și pentru spaniola latino -americană am folosit în special, articole științifice și documente ale Ministerului Sănătății, *Revista Española de Salud Pública*, SciELO España, *Salud Pública de México* și Instituto Nacional de Salud Pública din Mexic, Real Academia Española, Diccionario de la Lengua Espanola, studii de autor etc

Concluzia care se desprinde este că anglicismele sunt inegal repartizate in lexicul medical al limbilor romanice.Nu toate aceste împrumuturi beneficiază de o recunoaștere lexicografică. Există numeroase mecanisme lexicale privind neologismele de acest tip, dintre care: împrumutul integral, adaptarea formală, substituția lexicală**,** echivalarea terminologică, adaptarea lexicală fiind progresivă.

Bibliografia

Avram Mioara**,** 1997, *Anglicismele în limba română actuală***,** București, Editura Academiei.

Angela Bidu-Vrănceanu, *Lexicul specializat în mișcare,* București, 2007.

Cabré, M. T. , 1999, *Terminology: Theory, Methods and Applications*. Amsterdam, John Benjamins.

Faber, P., 2012, *A Cognitive Linguistics View of Terminology and Specialized Language*. Berlin, De Gruyter.

Fischer, Roswitha & Pulaczewska, Hanna (eds.), 2008, *Anglicisms in Europe*. Newcastle, Cambridge Scholars Publishing.

Furiassi, Cristiano, Pulcini, Virginia & Rodríguez González, Félix (eds.), 2012, *The Anglicization of European Lexis*. Amsterdam, John Benjamins.

Görlach, Manfred, 2003, *English Words Abroad*. Amsterdam, John Benjamins.

L'Homme, M.-C., 2020, *Lexical Semantics for Terminology*. Amsterdam, John Benjamins.

Pulcini, Virginia, Furiassi, Cristiano & Rodríguez González, Félix (eds.), 2012, *The Anglicization of European Lexis*. Amsterdam, John Benjamins.

Temmerman, R. , 2000, *Towards New Ways of Terminology Description*. Amsterdam, John Benjamins.

Winter-Froemel, Esme & Onysko, Alexander (eds**.**), 2012, *Beyond Borrowing Lexical Interaction between Languages*. Berlin, De Gruyter.

Yurima Hernández de la Rosa et al., *Términos impropios en el lenguaje científico-médico* (2013, *CorSalud*, 5(3), pp. 298–300, 2013

Tipologia anglicismelor din domeniul Algoritmică și programare în limba română

Anamaria Bogdan
(Universitatea Babeș-Bolyai)

Informatica și multiplele sale domenii au cunoscut în ultimele decenii o evoluție tehnologică permanentă și un interes constant din partea societății. În România, informatica este un domeniu esențial atât economic cât și științific, ce se dezvoltă odată cu cercetarea la nivel internațional. Acest lucru este reflectat la nivel lingvistic de un aport lexical important în care predomină anglicisme precum: *array*, *backtracking, case sensitive, debugging, framework, mergesort*, *profiling, quicksort*. Dinamica terminologiei informatice în limba română a atras atenția cercetătorilor precum: Albu&Albu (2006), Trăistaru (2008), Varga (2008), Birău (2025) etc., care pun în evidență aspectele complexe ale acestui fenomen.

În această comunicare, ne propunem să analizăm terminologia neologică a unui subdomeniu al informaticii, este vorba despre *algoritmică și programare*, utilizând drept corpus de date terminologice diferite lucrări publicate în limba română (Răzvan&Gârbacea 1995, Popa 2005, Ciuprina 2013, Zaharie 2016, Vaida et al, 2024;). Principalele obiective ale prezentei cercetări sunt următoarele: a) stabilirea unui inventar terminologic de bază al domeniului; b) extragerea terminologiei din corpusul stabilit și identificarea anglicismelor; c) clasificarea anglicismelor din domeniul *algoritmică și programare* în limba română.

Pentru aceasta¸ ne vom folosi de un cadru teoretic bazat pe studii de neologie terminologică în limba română (Avram 1997, Ciobanu 1997, 2004), pe cercetări care analizează lexicul informatic în limba română (Albu&Albu 2006, Trăistaru 2008, Varga 2008, Birău 2025) și pe clasificarea neologismelor terminologice propusă de Cabré (2006).

Studiul nostru dorește să pună în evidență bogatul inventar lexical din *algoritmică și programare* și să contribuie la actualizarea și la cunoașterea aprofundată a structurii terminologice a acestuia.

Bibliografie

Albu, Lucia-Cristina, și Rodica Albu. 2006. „Terminologia „angloromână" din domeniul informaticii. Stadii şi şanse de adaptare lingvistică." *Identitatea culturală românească în contextul integrării europene.* Iași: Editura Alfa. 11-21.

Andonie, Răzvan, și Ilie Gârbacea. 1995. *Algoritmi fundamentali - O perspectivă C++*. Cluj-Napoca: Editura Libris.

Avram, Mioara. 1997. „Anglicismele în limba română actuală." *Conferințele Academiei Române.* București: Editura Academiei Române. 7-31.

Birău, Anastasia. 2025. „Anglicisme din mediul online introduse și atestate în limba română." *Gaudeamus. Alma Mater Crisiensis* (Editura Universității din Oradea) 7-16. https://litere.uoradea.ro/litere2022/images/articole_fac_litere/Cercetare/Publicatii/Gaudeamus/2025/Gaudeamus_2025-7-16_Anastasia_BIRU.pdf.

Cabré Castellví, Maria Teresa. 2006. *La clasificación de neologismos: una tarea compleja.*

Ciobanu, Georgeta. 1997. *Adaptation of the English Element in Romanian.* Timișoara: Mirton.

—. 2004. *Romanian Words of English Origin.* Timișoara: Mirton.

Ciuprina, Gabriela. 2013. *Algoritmi numerici pentru calcule ştiinţifice în ingineria electrică.* București: Matrix Rom. https://www.lmn.pub.ro/~gabriela/books/AlgNr_MatrixRom2013.pdf.

Popa, Marin, și Mariana Popa. 2005. *Elemente de algoritmi şl limbaje de programare.* București: Editura Universității din București. https://biblioteca-digitala.ro/reviste/carte/universitatea-bucuresti/Popa_Elemente-algoritmi-limbaje-programare_2005.pdf.

Trăistaru, Laura. 2009. „Moda anglicismelor în limba română." *Distorsionări în comunicarea lingvistică, literară şi etnofolclorică românească şi contextul european.* Iași: Editura Alfa. 721-725. https://philippide.ro/Arhiva/Volume/distorsionari_2008/2009_79_Traistaru.pdf.

Vaida, Mircea Florin, Ligia Domnica Chiorean, Cosmin Striletchi, Petre Gavril Pop, și Stefan Szalai Dragos. 2024. *Algoritmi de bază și programarea orientata pe obiecte folosind C/C++. Elemente practice.* Cluj-Napoca: Editura UTPRESS. https://biblioteca.utcluj.ro/files/carti-online-cu-coperta/727-9.pdf.

Varga, Cristina. 2008. „Anglicismos en informática. Incorporación, extensión y generalización de los neologismos en rumano." *Actes del I Congrés Internacional de Neologia de les Llengües Romàniques.* Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, Institut Universitari de Lingüística Aplicada (IULA).

Zaharie, Daniela. 2016. *Algoritmi si structuri de date.* Timișoara, 1 Octombrie. Accesat Iulie 7, 2026. https://staff.fmi.uvt.ro/~daniela.zaharie/alg/alg2016_folii1.pdf.

Dynamiques d'une terminologie émergente : vers l'élaboration d'un outil terminographique de la santé mentale étudiante

Rosa Maria Frejaville, Raphaèle Dumont, Anne Béchard-Léauté et Pedro Guedes de Oliveira
(Université Jean Monnet)

Les recherches de terrain menées à l'Université Jean Monnet depuis 2025 sur la santé mentale des étudiants confirment les besoins d'écoute et d'accompagnement de ce public. Dans ce contexte, la mise en place d'un outil terminographique nous semble plus que jamais nécessaire.

Par ailleurs, les terminologies liées à la santé mentale continuent de circuler par le biais institutionnel ou médiatique. En outre, les usages des réseaux sociaux numériques et leurs algorithmes ont pour conséquence une diffusion massive des termes qui crée un effet de spirale. Un vaste espace socio-discursif permettant de faire communauté s'ouvre alors aux étudiants qui peuvent ainsi identifier leur propre souffrance et par là-même se singulariser du groupe.

La diffusion de la terminologie de la santé mentale contribue à rendre socialement dicible et légitime l'expérience subjective des étudiants par le biais de reformulations, voire même de subjectivations ou de *surspécialisations* terminologiques. Cette recontextualisation discursive semble procéder d'une médicalisation du vécu de l'étudiant.

Le concept d'"unité terminologique polyédrique" issu de la TCT prend tout son sens dans le contexte de la santé mentale, un même terme pouvant avoir une dimension médicale, institutionnelle et socio-cognitive. La terminologie de la santé mentale étudiante n'est ni

purement normée, ni exclusivement spontanée : elle résulte d'un processus de circulation, d'appropriation et de re-sémantisation entre institutions, médiateurs et étudiants. Il s'agit là d'une émergence sémantique et socio-discursive. Nous sommes donc face à une trajectoire terminologique qui évolue rapidement sous l'effet des mutations contemporaines, et ceci à plusieurs niveaux : social, car les étudiants s'approprient de nouveaux labels psychologiques ; institutionnel, car universités et politiques publiques construisent progressivement un vocabulaire commun ; numérique, grâce à la circulation des termes sur les réseaux sociaux et Internet.

L'utilisation de cette terminologie par les étudiants nous a poussés à travailler à l'élaboration d'un glossaire dans les langues de Realiter qui respectera cet espace socio-discursif en tenant compte de trois grands axes : les causes et facteurs de risques ; les troubles, symptômes et conséquences ; les facteurs de prévention, de protection et de soin. Dans cette perspective, nous procéderons à la sélection, au classement, à la définition et à la catégorisation de ces termes. Une attention spécifique sera portée aux termes stabilisés, aux termes intermédiaires (dont les définitions varient selon les cadres disciplinaires) et aux termes émergents.

La finalité de notre travail sera la création d'un outil participatif et évolutif qui puisse exister sous forme d'application téléchargeable et gratuite à destination des étudiants européens. Le travail que nous présenterons constitue la phase pilote et le développement plurilingue sera l'étape ultime du projet.

Bibliographie indicative

Cabré, Teresa. 1998. *Terminologie : théorie, méthode et applications*. Paris : A. Colin.

Doron, Claude-Olivier. 2015. L'émergence du concept de « santé mentale » dans les années 1940-1960 : genèse d'une psycho-politique. *Pratiques en santé mentale, 1*, 3-16.

Cyr-Fournier, Marilou, Laroche, Marie-Mousse, Poirier-Veilleux, Camille & Rey-Lescure, Geneviève. 2004. *Pour un langage commun : lexique des termes les plus fréquemment utilisés par les équipes de santé mentale de la direction régionale de santé publique de Montréal*. Montréal (Québec): Direction régionale de santé publique de Montréal.

Gaudiaut, Tristan. 2021. Impact de la santé mentale chez les jeunes. *Statista*, s.p.

Hart, Kate, Borella, Audran, Breslin, Tara, Carcas, Eve, Essman, Maria, Gillet, Clémence, & Tison, Marine. 2025. *La santé mentale des étudiant·e·s en Europe : Mieux comprendre pour mieux agir*. Paris : Nightline France.

Humbley, John. Vers une méthode de terminologie rétrospective. *Langages* 2011/3 n° 183, 51- 62.

Morvan, Yannick & Frajerman, Ariel. 2021. La santé mentale des étudiants : mieux prendre la mesure et considérer les enjeux. *L'Encéphale, 47*(6), 620-629.

Rousseau, Louis-Jean. 2005. Terminologie et aménagement des langues. *Langages, 157*, 93-102.

Shankland, Rebecca, Gayet, Clémence & Richeux, Nadine. 2022. *La Santé mentale des étudiants. Approches innovantes en prévention et dans l'accompagnement*. Paris: Elsevier Masson.

Trasferimento metaforico e neologia al confine tra lessico psicopatologico e intelligenza artificiale: un'analisi su corpus italiano e francese

Claudio Grimaldi, Maria Chiara Salvatore
(Università degli Studi di Napoli "Parthenope")

L'incontro tra psichiatria e intelligenza artificiale, inaugurato negli anni Sessanta (Somenzi, Cordeschi, 1994; Weizenbaum, 1966) ed evolutosi oggi nell'era dei Large Language Models (LLMs) e della fenotipizzazione digitale (Orrù, Sartori, 2025; Greš, Staver, 2025), ha prodotto un fenomeno terminologico che si sviluppa secondo due direzioni asimmetriche. Da un lato, il lessico psicopatologico migra verso la documentazione tecnica dell'intelligenza artificiale, dove i modelli linguistici sono descritti come capaci di "allucinare", "confabulare" o manifestare "bias cognitivi"; dall'altro, la psichiatria clinica e la salute digitale coniano nuove denominazioni per descrivere strumenti terapeutici, pratiche cliniche e quadri psicopatologici mediati da tali sistemi (psicosi da IA). Le due dinamiche sembrano collocarsi in stadi differenti di terminologizzazione e la loro asimmetria costituisce il punto di partenza della presente ricerca.

Muovendo dallo studio di Defays (1990), che individua nella metafora uno dei principi strutturanti del discorso sull'intelligenza artificiale, la proposta di intervento si concentra sulla prima direttrice e si propone di indagare in quale misura e secondo quali modalità il lessico psicopatologico venga metaforicamente riutilizzato nel discorso sull'informatica e sull'intelligenza artificiale in italiano e in francese, verificando se tali usi configurino semplici metafore discorsive o mostrino invece segnali di progressiva terminologizzazione e, in tal caso, se la terminologizzazione sia il risultato di un trasferimento metaforico più ampio.

L'analisi si fonda sulla costituzione e sul confronto di due sotto-corpora, italiano e francese, composti da articoli scientifici *peer-reviewed* pubblicati tra gennaio 2023 e giugno 2026 in riviste indicizzate. Il corpus è articolato in sottosezioni omogenee per genere testuale (letteratura scientifica *peer-reviewed* e documentazione tecnica dell'IA) e costruito a partire da un nucleo di termini psicopatologici, cui segue un'espansione guidata delle co-occorrenze nei contesti di descrizione dei sistemi di intelligenza artificiale. Il limite cronologico coincide con la diffusione pubblica dei sistemi di IA generativa successiva al rilascio di ChatGPT (novembre 2022), che rappresenta il momento di massima visibilità del fenomeno.

Sul piano teorico, la ricerca integra la prospettiva della multidimensionalità e poliedricità del termine come unità simultaneamente linguistica, cognitiva e comunicativa (Cabré, 2021), con una prospettiva socioterminologica (Gaudin, 2003) e gli studi sulla metafora (Lakoff, Johnson, 1980; Trim, 2011; Prandi, Giaufret, Rossi, 2013), per analizzare i meccanismi di ristrutturazione semantica nel corso della migrazione terminologica tra domini.

La comunicazione presenterà i risultati preliminari relativi al trasferimento metaforico del lessico psicopatologico verso il dominio computazionale, proponendo una prima tipologia dei meccanismi di migrazione terminologica osservati nei due corpora e mettendo in luce convergenze e divergenze tra italiano e francese.

Riferimenti bibliografici

Cabré, Maria Teresa, "Une théorie multidimensionnelle des néologismes", *Neologica*, n. 15, 2021, pp. 25-41.

Defays, Daniel, "L'intelligence artificielle et ses métaphores", in Xavier Seron (dir.) *Psychologie et cerveau*, Paris, Presses Universitaires de France, 1990, pp. 255-270.

Gaudin, François, *Socioterminologie : Une approche sociolinguistique de la terminologie*, Bruxelles, Duculot, 2003.

Greš, Alen, Staver, Dijana, "The utilization of artificial intelligence in mental health", *Rivista di Psichiatria*, n. 60(4), 2025, pp. 145-149.

Lakoff, George, Johnson, Mark, *Metaphors we live* by, Chicago, University of Chicago Press, 1980.

Orrù, Graziella, Sartori, Giuseppe, *Intelligenza artificiale per psicologi e psichiatri*, Firenze, Hogrefe, 2025.

Prandi, Michele, Giaufret, Anna, Rossi, Micaela (a cura di), *Il ruolo della metafora nella creazione di terminologie*, Genova, GUP, 2013.

Somenzi, Vittorio, Cordeschi, Roberto, L*a filosofia degli automi. Origini dell'intelligenza artificiale*, Torino, Bollati Boringhieri, 1994.

Torous, John et al., "The growing field of digital psychiatry: Current evidence and the future of apps, social media, chatbots, and virtual reality", *World Psychiatry*, n. 20(3), 2021, pp. 318-335.

Trim, Richard, *Metaphor and the Historical Evolution of Conceptual Mapping*, Palgrave Macmillan, 2011.

Weizenbaum, Joseph, "ELIZA, a computer program for the study of natural language communication between man and machine", *Communications of the ACM*, n. 9(1), 1966, pp. 36-45.

Terminología emergente en el discurso turístico: análisis conceptual y contrastivo entre el español y el francés

Cristina Tejedor Martínez (Universidad de Alcalá)

Raymonda Nodis (Universidad Complutense de Madrid)

La evolución del sector turístico y la aparición de nuevas prácticas, productos y formas de experimentar el viaje generan nuevas necesidades de conceptualización y denominación. Estas transformaciones se reflejan en una terminología dinámica, en la que conviven creaciones neológicas, préstamos y variantes denominativas que permiten representar y comunicar nuevos conceptos especializados. Desde una concepción comunicativa de la terminología, las unidades terminológicas se conciben como formas de representación y transmisión del conocimiento especializado cuyo valor se actualiza en contextos comunicativos concretos (Cabré, 1999).

El presente trabajo analiza cómo se denominan y se presentan discursivamente en español y francés conceptos asociados a prácticas y tendencias emergentes del sector turístico. La neologicidad constituye un criterio para la identificación de las unidades objeto de estudio, pero el análisis trasciende su dimensión formal para abordar su caracterización conceptual y denominativa desde una perspectiva contrastiva español-francés. Cuando los datos permiten establecer una relación traductora, se examina asimismo la transferencia de estas unidades al francés.

El estudio adopta una metodología cualitativa basada en la identificación manual de denominaciones asociadas a conceptos turísticos emergentes documentadas en fuentes institucionales, profesionales y medios especializados en español. Para su selección se atiende a la emergencia del concepto designado, su funcionamiento como unidad terminológica, los indicios de neologicidad —entre ellos su trayectoria documental, su codificación lexicográfica y su grado de difusión y estabilización en el discurso turístico— y la posibilidad de documentar el mismo concepto en francés. En la muestra resultante se examinan las denominaciones y variantes documentadas en español, así como la información conceptual proporcionada por sus contextos de uso, y se localizan posteriormente las denominaciones correspondientes y sus contextos en francés. Cuando se dispone de textos paralelos español-francés, se analizan, además, las técnicas empleadas en la transferencia interlingüística de las unidades terminológicas siguiendo la taxonomía propuesta por Molina Martínez y Hurtado Albir (2002).

La neología en el ámbito turístico ha sido abordada desde distintas perspectivas, entre ellas la formación y variación del léxico especializado (Estornell Pons, 2013; González-Pastor y Candel-Mora, 2018) y su dimensión terminológica y conceptual (Sánchez Manzanares, 2020; Tallarico, 2022). El presente estudio amplía estos enfoques mediante una comparación de las denominaciones correspondientes a los mismos conceptos emergentes en español y francés y, cuando se dispone de textos paralelos, mediante el análisis de su transferencia interlingüística.

Bibliografía

Cabré, M. T. (1999). *La terminología: representación y comunicación*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada.

Estornell Pons, M. (2013). Aproximación al léxico del turismo activo: codificación lexicográfica, formación y variación denominativa. *Normas. Revista de estudios lingüísticos hispánicos, 3*, 33-55.

González-Pastor, D. M., y Candel-Mora, M. Á. (2018). La neología del turismo 2.0: análisis de la creación léxica y retos para la traducción. *TRANS. Revista de Traductología, 22*, 81-97.

Molina Martínez, L., y Hurtado Albir, A. (2002). Translation techniques revisited: a dynamic and functionalist approach. *Meta, 47*(4), 498-512.

Sánchez Manzanares, C. (2020). Terminología del turismo y variación conceptual: análisis del nuevo léxico para modalidades turísticas por motivación. *Études romanes de Brno, 41*(2), 271-293.

Tallarico, G. (2022). La néologie dans le domaine du tourisme, entre langue générale et langue de spécialité. *Estudios Románicos, 31*, 231-243.

Variație și normalizare în terminologia etichetelor de vin. Un război aproape pașnic

Manuela Mihăescu
(Universitatea Babeș-Bolyai)

Eticheta de vin constituie un obiect de studiu privilegiat, deoarece reunește două registre terminologice, distincte atât prin lexic, cât și prin logica de creare a sensului și a referențialității. Unul este normat juridic, rezultat din armonizarea legislației europene privind denumirile de origine, indicațiile geografice și categoriile de calitate, iar celălalt este descriptiv, specific discursului degustării și promovării comerciale, caracterizat printr-un grad ridicat de variație și instabilitate terminologică.

Lucrarea își propune să examineze terminologia etichetelor de vin din perspectiva raportului dintre normalizare, variație lexicală și circulație internațională a termenilor recenți. Analiza urmărește identificarea și descrierea mecanismelor de variație terminologică specifice vocabularului descriptiv, precum și evaluarea gradului de stabilizare a termenilor emergenți, în condițiile unor presiuni concurențiale semnificative, în care fantezia terminologică e parte componentă a politicilor de marketing.

Corpusul este alcătuit din etichete de vin, fișe tehnice și caiete de sarcini ale producătorilor, colectate din surse online. Analiza combină o abordare terminografică (extragerea și prelucrarea terminologiei specifice) cu o analiză de discurs a contextelor de utilizare, menită să evidențieze variația semantică și pragmatică a termenilor în funcție de tipul de text, urmărindu-se în special termenii emergenți și gradul lor de fixare în corpus.

Dacă terminologia juridică este relativ stabilă deoarece este fixată normativ și beneficiază de echivalențe consacrate, cel puțin între limbile romanice, vocabularul descriptiv, utilizat pentru caracterizarea proprietăților senzoriale ale vinului, rămâne insuficient normalizat. Bogat în metafore și puternic ancorat în tradițiile culturale locale, acesta ridică probleme de delimitare conceptuală și de echivalență interlingvistică. Un termen precum *robe* acoperă în română o paletă largă de echivalenți, fiind tradus contextual prin repere diferite. El se poate referi la culoare (nuanță și intensitate), la proprietăți optice (limpezime, strălucire) sau la echivalențe metaforice („rochia vinului"), ilustrând dificultatea stabilirii unor corespondențe stabile între limbi, în condițiile în care interpretarea termenilor depinde de convențiile culturale și de practica degustării.

Integrarea în terminologia românească a unor denumiri recente asociate practicilor vitivinicole emergente (*orange wine*, *pet-nat* sau, mai nou, *Chillable Red*) evidențiază concurența dintre împrumut, calc și creație lexicală autohtonă, în absența unui consens terminologic într-un domeniu aflat într-o evoluție rapidă. Unele dintre aceste denumiri recente corespund, de fapt, unor practici tehnologice mai vechi, deja definite: *orange wine* desemnează macerarea peliculară prelungită a strugurilor albi, iar *pet-nat* (*pétillant naturel*) trimite la metoda ancestrală (*méthode ancestrale*), anterioară metodei champenoise, caracterizată printr-o fermentare unică, începută în vas și finalizată direct în sticlă. Altele, precum *Chillable Red*, denumesc un nou stil de consum definit prin proprietăți senzoriale mai degrabă decât un procedeu de vinificație distinct. Divergența dintre aspectul tehnologic și cel comercial și lipsa unor norme terminologice stricte (precum cele juridice), generează instabilitate conceptuală și lexicală în comunicarea de specialitate sau în traducere (cazul termenului *orange wine* sau al sintagmei *Chillable Red*).

Prin analiza acestor cazuri, lucrarea contribuie la reflecția asupra proceselor de armonizare terminologică într-un domeniu în care presiunile comerciale și inovația tehnologică evoluează extrem de repede.

Bibliografie orientativă

Cabré, M. T. (1998) *Terminology: Theory, methods and applications*, Philadelphia PA, John Benjamins.

Freixa, J. (2005). „Variación terminológica: ¿por qué y para qué?", *Meta*, 50(4), https://doi.org/10.7202/019917ar

Gaudin, F. (2005) „La socioterminologie", *Langages*, no. 157/2005, pp. 80-92.

Humbley, J. (2005) „Retour aux origines de la terminologie: L'acte de dénomination", *Langue française*, no. 174 (2/2012), pp. 111-125, Armand Colin.

Stoian, V., (2001) *Marea carte a degustării vinurilor: degustarea pe înţelesul tuturor*, Artprint, Bucureşti.